

Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning (SOU 2017:44)

(Dnr U2017/02532/GV)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ställer sig positiv till betänkandets förslag om att skolhuvudmän ska ges ökade möjligheter att ingå avtal med andra skolhuvudmän om att utföra undervisning samt att öka möjligheten att använda undervisningsformer som medger ett mer flexibelt sätt att erbjuda utbildning. Myndigheten har i flera studier beskrivit hur olika grupper av unga lyckas i varierande grad i skolan. De grupper av unga som generellt lyckas sämre i skolan, t.ex. unga med funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa eller som är födda utrikes, får också senare svårare att etablera sig i arbetslivet. Betänkandets förslag om att utöka möjligheten till undervisning på entreprenad samt via fjärr- och distansundervisning bör leda till att fler elever får en likvärdig tillgång till utbildning och därigenom större möjligheter att senare etablera sig i arbetslivet.

Förslaget att fjärrundervisning ska få användas i fler ämnen men i samma skolformer som idag kan ge fler unga möjlighet att få en kvalitativ utbildning av behöriga lärare. Det är inte minst relevant för unga boendes på landsbygden, där möjligheten att läsa vissa ämnen och att få lektioner av behöriga lärare på boendeorten kan saknas i högre grad. En utökning av fjärrundervisningen kan också öka möjligheten för elever med utländsk bakgrund att kunna få ämnesundervisning och studiehundledning på sitt modersmål på hemorten.

Förslaget att elever i de obligatoriska skolformerna i vissa fall ska kunna få distansundervisning som särskilt stöd när de annars inte kan delta i reguljär undervisning och att sådana elever ska kunna läsa en hel utbildning via distans inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan, bör öka antalet elever som

genomför sin utbildning. Myndigheten har i rapporter visat hur en stor andel av de elever som haft svårt att klara målen i skolan och som sedan hamnar i gruppen UVAS (unga som varken arbetar eller studerar) ofta har psykisk ohälsa och/eller funktionsnedsättningar. Dessa elever kan på olika sätt ha svårigheter att delta i skolförlagd utbildning. Den psykosociala miljön i skolan kan påverka deras beslut att inte gå till skolan och kan i förlängningen leda till att de hoppar av skolan i förtid¹. Den form av utbildning som sker i klassrummet passar inte alla elever. För de elever som har svårt att lyckas i skolan kan en mer flexibel undervisningsform, som är anpassad efter den enskilde elevens förmågor, öka möjligheten för denne att lyckas och att överhuvudtaget gå i skolan. Även om befintliga psykosociala problem i skolan i största möjliga mån bör lösas i den befintliga skolmiljön och inte genom distansundervisning, kan undervisningen underlätta vägen tillbaka till skolan för de aktuella eleverna.

Myndigheten delar dock betänkandets utgångspunkt att utbildning först och främst ska ske på plats i skolan med en lärare. Skolans socialiserings- och värdegrundsuppdrag kan vara svårt att uppnå om eleven enbart får distansundervisning, då eleven inte interagerar med klasskamrater. Det finns också vissa risker med att de elever som troligen har allra störst behov av en personlig kontakt med lärare inte får det stöd som behövs. Då det saknas omfattande effektstudier av de föreslagna undervisningssätten delar myndigheten betänkandets förslag att distans- och fjärrundervisningen delvis begränsas, sett till ämnen och omfattning. Det hindrar dock inte att myndigheten också välkomnar en gradvis ökning av dessa undervisningsformer om de föreslagna utvärderingarna av undervisningsformerna visar på positiva resultat.

Även om MUCF i stort är positiv till förslagen saknar myndigheten överlag ett ungdomsperspektiv i betänkandet. Enligt ungdomspolitikens ungdomsperspektiv bör unga betraktas som en mångfald individer, stödjas att bli självständiga och ha möjlighet att vara delaktiga i samhällets beslut. Alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar bör ha ett ungdomsperspektiv. Då förslagen otvivelaktigt berör unga som går i skolan, anser myndigheten att elevernas röster och perspektiv kunde ha lyfts fram tydligare. Utredningen har enligt betänkandet besökt gymnasieskolor, men det är oklart i vilken utsträckning elever fick komma till tals under dessa besök. Utredningen har även samrått med Sveriges Elevkårer, men ungas perspektiv berörs dock sparsamt i betänkandet.

Myndigheten saknar även en djupare analys av vilken inverkan förslagen har på jämställdhetsperspektivet. Den konsekvensanalys som berör jämställdheten är

¹ Temagruppen Unga i arbetslivet (2013). *10 orsaker till avhopp*.

tämligen grund och kortfattad och hänvisar i liten utsträckning befintlig kunskap om skillnader mellan könen i skolan.

I övrigt har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor inga synpunkter.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Utredare Fabian Sjö har varit föredragande. Avdelningschef Pontus Ekstedt har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg
generaldirektör

Fabian Sjö
utredare